

ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾಳೇಗಾರರು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ದಿನೇಶ್ ಕುಮಾರ್ ಪಿ.ಎನ್¹

ಸೀರಿಕೆ

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರದೇಶ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲವೆಂದು ಅನೇಕ ಪುರಾವೆಗಳು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಪತನದ ನಂತರ ಅನೇಕ ಪಾಳೆಪಟ್ಟಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಅವರೇ ರಾಜರುಗಳೆಂದು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದರು. ಇವರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ದೇಶೀಯ ಶೈಲಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಕೆರೆಕಟ್ಟಿಗಳು, ಕಲ್ಯಾಣಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಸ್ಮಾರಕಗಳಾಗಿ ಉಳಿದಿವೆ. ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶವು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಡನ್ನು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವಂತೆ ಮತ್ತಿನಡು, ಮತ್ತನಡು, ಮತ್ತೊಡು ಜಾನಪದದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿವಂತರ ನಾಡು, ಮುತ್ತೈದೆಯರ ನಾಡು, ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಬೂದಿಹಾಳು ಪಾಳೇಗಾರ ಸಿರುಮ ನಾಯಕನ ಅವಸಾನದ ನಂತರ ಕ್ರಿ.ಶ 1604 ರಿಂದ 1776 ರವರೆಗೆ ಸುಮಾರು 175 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಮತ್ತೊಡಿನಲ್ಲಿ ಪಾಳೇಗಾರರು ಆಳಿದ್ದಾರೆಂದು ಮೆಕೆಂಜಿ ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯೂರುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಪಾಳೆಯ ಪಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಮತ್ತೊಡು ಪಾಳೇಗಾರರನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಮರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಡು ಪಾಳೇಗಾರರ ಆಡಳಿತದ ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ಕರಕುಶಲ ಕಲೆ ಅಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟು ಮತ್ತು ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಡು ಪಾಳೇಗಾರರ ಕಾಲದ ಆಡಳಿತಕೊಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಪ್ರಸಕ್ತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನಾ ಕ್ರಮವು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸ್ಥರವಾಗಿದ್ದು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮತ್ತೊಡು ಪಾಳೇಗಾರರ ಮೂಲ, ಆಳ್ವಿಕೆ, ಆಡಳಿತ ಕ್ರಮ, ಯುದ್ಧಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಇತರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೊಡಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲು

¹ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ತುಮಕೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ತುಮಕೂರು

ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಳೇಪಟ್ಟುವಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಅವನತಿಯನ್ನು ಕುಲಂಕಷವಾಗಿ ಹುಡುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅನುಷಂಗಿಕ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮತ್ತೊಂದು ಪಾಳೇಗಾರರ ಮನೆತನದ ಮೂಲ ಪುರಷ ಗಿರಿಯಪ್ಪನೆಂದು ಈತನ ಮಗ ದೊಡ್ಡಳ ಇವನ ಮಗ ಸಂಗಪ್ಪ ಈತನ ಮಗ ಹಾಲಪ್ಪ ಈತನ ಮಕ್ಕಳು ಸಿದ್ದರಾಮ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಮತ್ತೊಂದು ಸೀಮೆಯನ್ನು ಆಳಿದರನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಇವರು ಬೇಡರಾಗಿದ್ದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೇ ಮತ್ತೊಂದು ಪಾಳೇಗಾರ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಗಿರಿಯಪ್ಪ ನಾಯಕ ಇತನ ತಂದೆ ತಿಮ್ಮಳನಾಯಕ ತಾಯಿ ಲಕ್ಕಪ್ಪ ಮೂಲತಃ ತುಂಬಾ ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ಬೇಡರ ಪಡೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಡಿನಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ಗಿರಿಯಪ್ಪ ನಾಯಕ ಪೆನುಗೊಂಡಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಮದವೇರಿದ ಆನೆಯ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಪೆನುಗೊಂಡೆಯ ಅರಸ ಕ್ರಿ.ಶ 1604 ರಲ್ಲಿ ಆನೆ. ಕುದುರೆ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಭತ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು 9000 ಪಗೋಡ ಆದಾಯವುಳ್ಳ ಲಕ್ಕಪ್ಪನಹಳ್ಳಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಜಹಗೀರಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಪಾಳೇಗಾರ ಎಂಬ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದ್ದನು ಮತ್ತು ಇವನ ಅನೇಕ ಸಾಹಸಗಳಿಂದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿ ಪೆನುಗೊಂಡೆಯ ವೆಂಕಟಪತಿರಾಯನ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಗಿರಿಯಪ್ಪ ನಾಯಕನ ನಂತರ ಇವನ ಮಗ ದೊಡ್ಡಳ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ಮೊಮ್ಮಗ ಹಾಲಪ್ಪನಾಯಕರು ಈ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಳಿದರು. ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಶಾಸನಗಳಾಗಲೀ, ದಾಖಲೆಗಳಾಗಲೀ ಅಸ್ಪಷ್ಟ. ಇವನ ಮರಿ ಮಗನಾದ 2ನೇ ದೊಡ್ಡಳ ನಾಯಕನ ಕಾಲದ ಕ್ರಿ.ಶ 1673 ಒಂದು ದಾನ ಶಾಸನ ದೊರೆತಿವೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೌರಿಕರಿಗೆ ತೆರಿಗೆಯಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಿದ್ದರೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ 2ನೇ ದೊಡ್ಡಳ ನಾಯಕನಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಗಿರಿಯಪ್ಪ ಮತ್ತು ಸಂಗಪ್ಪ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಎರಡನೇ ದೊಡ್ಡಳ ನಾಯಕನ ಮರಣ ನಂತರ ಸಂಗಪ್ಪ ಆಳಿದನೆಂದು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ ಸಂಗಪ್ಪನು ಉದಾರ ಗುಣದವನಾಗಿದ್ದು ಅನೇಕ ದಾನ ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ದಾನ ಶೂರನೆಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು . ಈತ ತನ್ನ ಶೌರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಆಸ್ಥಾನಿಕರ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆದಿದ್ದನು. ಸಂಗಪ್ಪ ನಾಯಕನಿಗೆ ಹಾಲಪ್ಪ ನಾಯಕ ನೆಂಬ ಮಗನಿದ್ದು ಇವನ ಆಡಳಿತ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಈತ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುತ್ತ ಕೋಟೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತಲೂ ಕೊತ್ತಳ, ಅರಮನೆ ಮಹಾದ್ವಾರ, ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವಾಸಿಸಲು ಮನೆಗಳು, ಹಾಗೂ ದೇವಾಲಯಗಳು, ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಅಗ್ರಹಾರ ಮತ್ತು ಮಠಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರು.

ಕ್ರಿ.ಶ 1707 ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮುರುಗೇ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಮಠವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಕ್ರಿ.ಶ 1736 ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿರಿಯರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ 'ಗಂಜಿಗರೆ' ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಯನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ಗಂಜಿಗರೆ ಅಗ್ರಹಾರವನ್ನು 'ನರಸಾಪುರ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದನು. ಈತನ ಪತ್ನಿ ನಾಗ ಕೆಂಚಾಂಬೆ ಇದ್ದಳು

ಎಂಬುದು ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಗಪ್ಪ ನಾಯಕನಿಗೆ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ, ಸಿದ್ದರಾಮಪ್ಪ ಮತ್ತು ಸಂಗಪ್ಪ ಎಂಬ ಮೂರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು, ದೊಡ್ಡಣ್ಣನನ್ನು ಹಾಲಪ್ಪ ನಾಯಕನೆಂದು ಅವನ ತಮ್ಮ ಸಿದ್ದರಾಮಪ್ಪನನ್ನು ಸಿದ್ದಪ್ಪ ನಾಯಕನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಆದರೆ ಎರಡನೇ ಮಗ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ನಾಯಕ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅವನಿಗೆ ಪಟ್ಟವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಬೇಸರಗೊಂಡ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನು ತನಗೆ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ ಕೊಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪಾಳೇಗಾರ ಹಿರಿ ಮದಕರಿನಾಯಕನ ಸಹಾಯ ಕೋರಿದನು. ಈ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪಾಳೇಗಾರ 3000 ಪಗೋಡ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಷರತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ಮತ್ತೊಡಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೊಡು ಪಾಳೆ ಪಟ್ಟನ್ನೇ ಹಾಲಪ್ಪ ನಾಯಕ (ದೊಡ್ಡಣ್ಣ) ನಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಸಿದ್ದಪ್ಪ ನಾಯಕನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದಲ್ಲಿಟ್ಟನು.

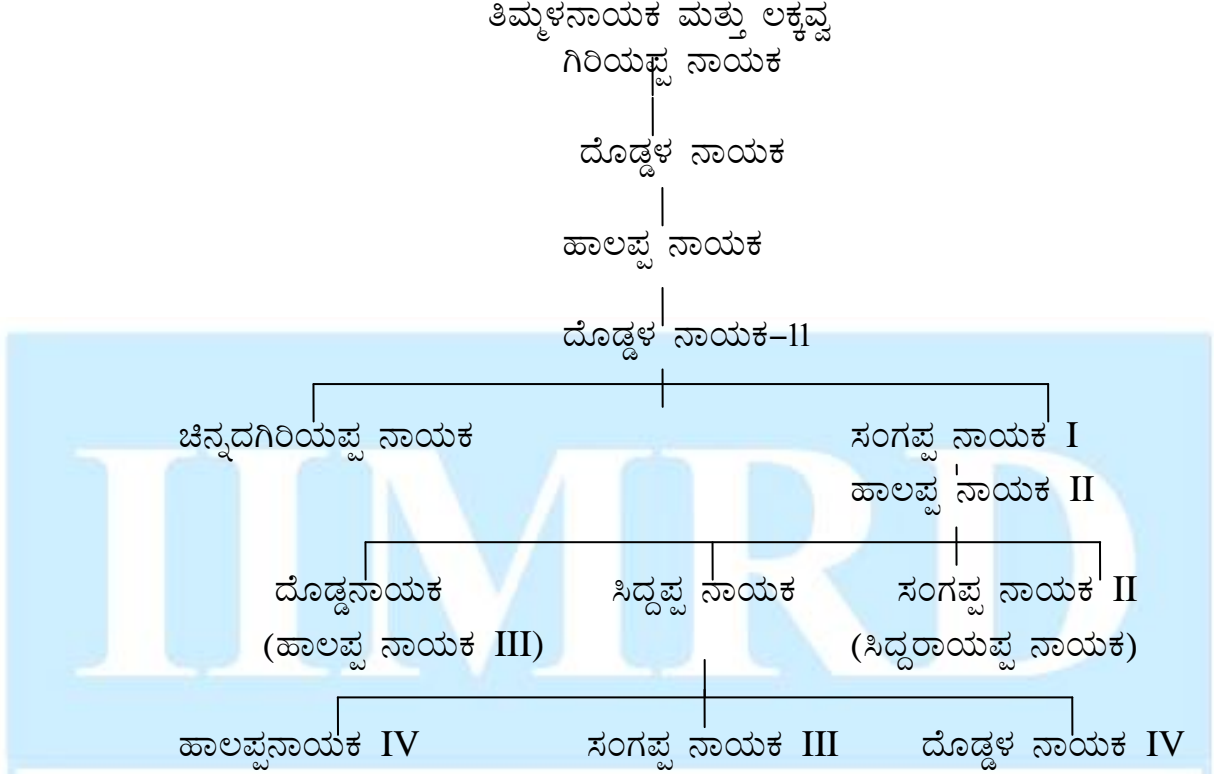
ಹಿರೇಮದಕರಿನಾಯಕನ ಪುತ್ರಿ ದೇವಮ್ಮ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ನಾಯಕನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದಳು ನಂತರ ಆಕೆಗೆ ಲಿಂಗಾಧಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ನಾಯಕನಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೊಡು ಪಾಳೇಪಟ್ಟನ್ನು ಪುನಃ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ನಾಯಕನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಹೀಗಾಗಿ ಮತ್ತೊಡು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪಾಳೇಗಾರರ ಆಧೀನ ವಾಯಿತು ಸಿದ್ದಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಾಸನಗಳೇ ಆಧಾರ. ಇವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೇ ಹಾಲಪ್ಪ ನಾಯಕ ತಮ್ಮ ಮೂರನೇ ಸಂಗಪ್ಪ ನಾಯಕ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೇ ದೊಡ್ಡಳ ನಾಯಕ ಎಂಬ 3 ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು ನಾಲ್ಕನೇ ಹಾಲಪ್ಪ ನಾಯಕನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ನಂತರ ಮತ್ತೊಡು ಪಾಳೇಗಾರನಾದನು. ಇವನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದನು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪಾಳೇಗಾರನ ಮಗಳನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿದ್ದನು ಆಗ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪಾಳೇಗಾರ ರಾಜ ಮದಕರಿ ನಾಯಕನು ಮತ್ತೊಡು ಪಾಳೇಗಾರರು ಮೊದಲು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ 3000 ಸಾವಿರ ಪಗೋಡಗಳ ಕಪ್ಪವನ್ನು ಏರಿಸಿ 4000 ಪಗೋಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು.

ಅದು ಕೊಡಲು ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾಲ್ಕನೇ ಹಾಲಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಹೇಳಿದಾಗ. ರಾಜ ಮದಕರಿ ನಾಯಕನು ಮತ್ತೊಡು ಪಾಳೇಪಟ್ಟಿನ ಲೆಕ್ಕ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ 4000 ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮೇಲೆ 3000 ಪಗೋಡಗಳ ಕಪ್ಪವನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

ಹೈದರಾಲಿಯು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ 1777 ರಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದುರ್ಗಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಾಗ ಹಾಲಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಹೈದರಾಲಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯ ಬಂದಿತ್ತು. ಬೂದಿಹಾಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಲಿಯು ಸೋತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದವರೊಡನೆ ಸಂದಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ನಾಲ್ಕನೇ ಹಾಲಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಓಡಿ ಹೋದನು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಮತ್ತೊಡನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಹಾಲಪ್ಪ ನಾಯಕನನ್ನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದರು. ಕ್ರಿ. ಶ 1779 ರಲ್ಲಿ ಹೈದರಾಲಿಯು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಮದಕರಿ ನಾಯಕ ಸೋತು ಸೆರೆ ಸಿಕ್ಕನು ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಪತನವಾಗಲು ನಾಲ್ಕನೇ ಹಾಲಪ್ಪ ನಾಯಕ ಸೆರೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದರೂ ಮತ್ತೊಡಿನ ರಾಜ್ಯ ಇವನಿಗೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ ಬದಲಿಗೆ ಮತ್ತೊಡು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು ಹೈದರಾಲಿಯಿಂದ ಅಲಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಾಲ್ಕನೇ ಹಾಲಪ್ಪ ನಾಯಕನು

ಹಾಗಲವಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಲ್ಲೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೋಡಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು ಮತ್ತೋಡಿನಲ್ಲಿ ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತೋಡು ಪಾಳೇಗಾರರ ವಂಶಾವಳಿ ಇಂತಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಮತ್ತೋಡು ಪಾಳೇಗಾರರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅವಧಿ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದರೂ ಯುದ್ಧಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆಯಲ್ಲದೆ ಶಾಂತಿಯುತವಾಗಿ ಇತ್ತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮತ್ತೋಡು ಪಾಳೇಗಾರರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ, ಕುಶಲ ಕಲೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಿದ್ದನು. ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ತೆರಿಗೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದರು. ಮತ್ತೋಡು ಕಪ್ಪು, ಕೆಂಪು, ನೀಲಿ, ಹಸಿರು ಹಾಗೂ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣಗಳ ಗಾಜಿನ ಬಳೆಗಳಿಗೆ ಹೆಸರು ವಾಸಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಪ್ರದೇಶವಾದ ಮತ್ತೋಡಿನಲ್ಲಿ ಏಳಿಗೆಗೆ ಬಂದ ಮತ್ತೋಡುನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿ ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ಥಳೀಯ ಜನಪದ ಶೈಲಿಯ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪಾಳೇಗಾರರಲ್ಲಿ ಅಮರ ನಾಯಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅಂದು ಮತ್ತೋಡು ಕೋಟೆ ನಾಶವಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೆಲಗಾವಿ (2009). ವಿಜಯ ನಗರದ ಅಮರ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಪಾಳೇಗಾರರು. ಪ್ರಸರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ.
- ರೈಸ್ ಬಿ.ಎಲ್ (1903). ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಗಳು. ಇಅ ಸಂ 11.
- ರೈಸ್ ಬಿ.ಎಲ್ (1903). ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಾಸನಗಳು ಇಅ ಸಂ 12.
- ರೈಸ್ ಬಿ.ಎಲ್ (1903). ಕಡೂರು(ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ) ಶಾಸನಗಳು ಇಅ ಸಂ 06.
- ಶೈಲಜ ಬಿ.ಎಂ ಮತ್ತು ಗಂಗಾನಾಯ್ಕ ಕೆ.ಎನ್ (2012). ಪಾಳೇಗಾರರ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟ -1. ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿ.ವಿ, ಮೈಸೂರು.
- ಶ್ಯಾಮಲ ಸಿ.ಆರ್. (2017). ಪೂರ್ವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಾಳೇಗಾರರು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ. ನವ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ವಿರೂಪಾಕ್ಷಿ ಪೂಜಾರಹಳ್ಳಿ (2002). ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬುಡಕಟ್ಟು ವೀರರು. ಪ್ರಸರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಹಂಪಿ.
- ಯೋಗೀಶ್ವರಪ್ಪ ಡಿ.ಎನ್ (2009). ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಾಳೇಗಾರರು. ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು.